

FREMME NÆRVÆR I SKOLEN OG FOREBYGGE FRAVÆR

Oslo 19 okt 2020

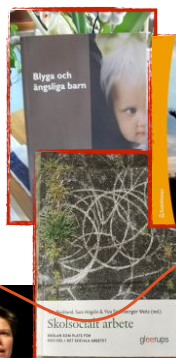
Malin Gren Landell, psykolog, psykoterapeut, med dr

www.grenlandelliskolan.se

Gren Landell
!skolan

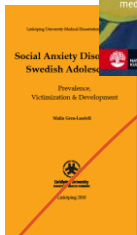
Psykolog – Forskare - Utredare

Till skolan

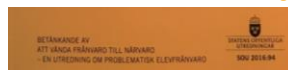

SAKNAD!
Uppmärksamma elevers frånvaro och agera

INSA
International Network
for School Attendance
www.insa.network

Här kan du ladda ner utredningen

Från
Barnpsykiatri

INSA
International Network
for School Attendance

HOME ABOUT INSA MY COUNTRY RESOURCES **RESEARCH** ACTIVITIES MEMBERS

Journal articles

Search ...

Special sections, series, and issues

2020

www.insa.network

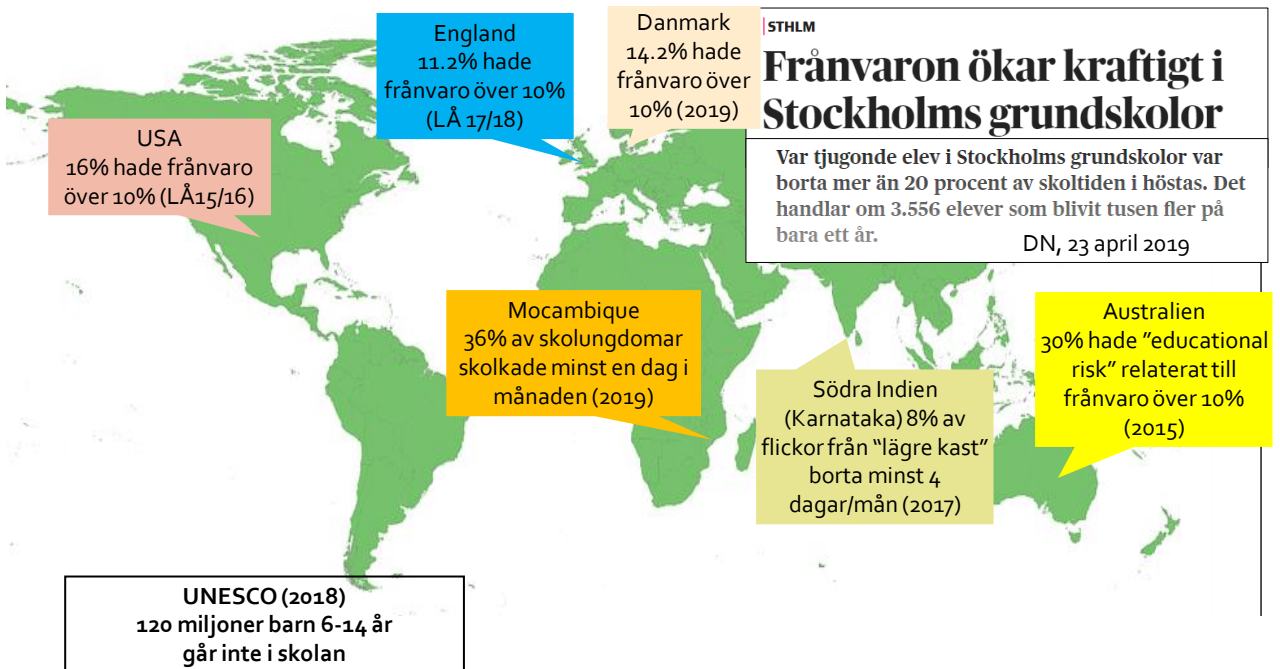
2019

2018

2017

2016

2015

Missad undervisning

- 10% frånvaro under 20 veckor = 2 veckor eller ½ dag/vecka på en termin
- 20% frånvaro = 1 månad på en termin, 2 månader på ett skolår
- Ströfrånvaro inkörsport till långvarig frånvaro
- Långvarig ogiltig frånvaro börjar ofta med giltig frånvaro
- Oavsett giltig eller ogiltig frånvaro så är det **missad undervisning**

**Elever går 178 dagar i skolan och är lediga 187 dagar*

www.grenlandelliskolan.se

Frånvarons konsekvenser

- Ensamhet, hamna utanför
- Sämre skolresultat
- Frånvaro under ett läsår innebär ökad risk för frånvaro i senare årskurser
- Hög andel elever med hög frånvaro – negativ effekt på klasskamraters skolresultat och inte bara enskilda elevens
- Svag anknytning till skolan
- Stark risk för avbrutna gymnasiestudier
- Psykisk ohälsa, värkproblem, sömnproblem, droganvändning

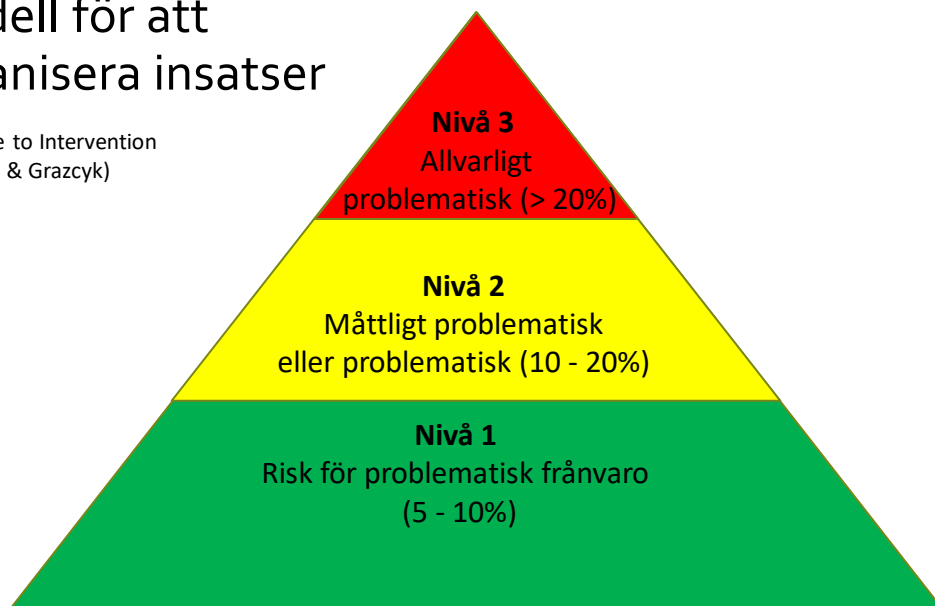
www.grenlandelliskolan.se

Grunderna i närvaroarbete

- ✓ Kunskap om vikten av närvaro, om orsaker till frånvaro – hos alla berörda
- ✓ **Uppmärksamma frånvaro och närvaro**
- ✓ **Kartlägg orsakerna till frånvaro på elev-, klass- och skolnivå**
- ✓ Sätt in insatser utifrån orsakerna för den enskilda eleven
- ✓ Arbeta systematiskt med att främja närvaro utifrån kända risker
- ✓ Integrera närvaroarbetet i elevhälsan, studie- och yrkesvägledning, särskilt stöd, tillgänglig lärmiljö, trygghetsarbete, lokalfrågor osv

Modell för att organisera insatser

Response to Intervention
(Kearney & Grazcyk)

UPPMÄRKSAMMA NÄRVARO & FRÅNVARO

På Grön, Gul, Röd nivå

Skapa närvarokultur

- Prata närvaro!
- Positiv uppmärksamhet på närvaro
- Reagera tidigt på frånvaro
- Återkoppla närvarostatistik till skolpersonal, elever och föräldrar

*Skapa samtal, diskussion,
engagemang,
förväntningar på närvaro*

Visa närvaron visuellt för eleverna

- Eleverna får kontroll och kan påverka
- Tomma scheman där eleverna varje vecka markerade med olika färger för närvaro, giltig frånvaro och ogiltig frånvaro
- Synlig ökning av närvaron vecka för vecka ökade elevernas motivation

”Riktigt häftigt blev det i slutet av vårterminen då en elev spred ut alla sina scheman från vecka 2 till vecka 24 och jämförde hur det hade sett ut då mot hur det såg ut nu.”

Nossebro skola [Plug Innan](#)

Återkoppla skolans frånvaro till föräldrarna

- Vi tror att föräldrar känner till omfattningen av frånvaron och förstår konsekvenserna men så är ofta inte fallet (Gottfried, 2019)
- “Attendance improved when parents were informed about the number of student absences and absences relative to their classmates”. En studie på elever i förskola till åk5, USA (Robinson, m.fl., 2018)
- Informera föräldrar om den totala frånvaron på skolan

Återkoppla närvarostatistik till skolpersonal

- Redovisa och diskutera närvarostatistik i arbetslagen
- Undersök betyg och närvaro för elever med låg måluppfyllelse
- Vid behov, stöd att tillämpa närvaroregistrering korrekt. Kräv välfungerande tekniska/digitala system

www.grenlandelliskolan.se

Närvarointresse – allas uppgift!!

Vilka är involverade nu?

Vilka skulle kunna
involveras (mer) under
kommande läsår? Hur?

www.grenlandelliskolan.se

UTREDA FÖR RÄTT INSATSER

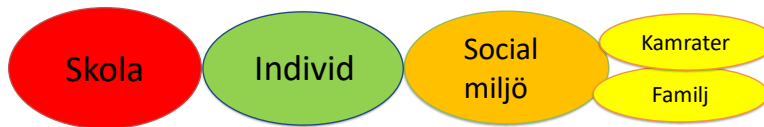
Riskfaktorer/orsaker i samverkan

- Inte en förklaring till frånvaro utan FLERA olika faktorer som ÖMSEIDIGT påverkar varandra
- Vilka faktorer och hur de samverkar, varierar från person till person
- Ofta finns en utlösande faktor och sedan vidmakthålls frånvaron av andra faktorer

FRÅNVARO SKAPAR FRÅNVARO
"Där kommer hon som aldrig är här"

Bred och systematisk utredning

Frågor på alla riskområden

Kunskap om riskfaktorer krävs för att göra en bra utredning

[Utreda frånvaro vägledning IFOUS](#)

Malin Gren Landell www.grenlandelliskolan.se

Nödvändiga delar i en utredning

Del 1. Kartläggning

Underlag från elev och VH och från skolpersonal

Ev sammanställning av frånvaron

Ev effekt av tidigare insatser

Del 2. Sammanställning och analys av utredningen

Del 3. Återgivning av utredningen till elev och vårdnadshavare

Del 4. Åtgärder utifrån utredningen

Del 5. Uppföljning av åtgärderna

Information från skolan

- Frånvaromönster och statistik över tid
- Resultat från andra utredningar
- Enkät/hälsosamtal om t.ex. elevens trivsel
- Effekt av tidigare insatser för närvaroproblem

- Vid behov, observation av skolmiljön för eleven

Malin Gren Landell www.grenlandelliskolan.se

Kartläggning med elev

- Vilken frånvaro har du haft den senaste tiden?
- Hur har frånvaron utvecklats över tid?
- Vad tror du skulle hända om ingenting görs för att du ska komma tillbaka till skolan?
- Om du var tvungen att gå till skolan imorgon, vad skulle det vara det svåraste för dig?
- Om frågor från pedagogisk kartläggning används – koppla frågorna till "Hur påverkar det din närvaro?"

Malin Gren Landell www.grenlandelliskolan.se

Kartläggning med vårdnadshavare

- Samtal, formulär
- Ex på frågor:
 - Hur hjälper föräldern sitt barn att komma till skolan och gå på lektioner?
 - Hur ser föräldern på vem som har ansvar för barnets närvaro?
 - Hur känner föräldern inför att vara skild från barnet under skoldagen?
- Dagbok från vårdnadshavare (VH) kring elevens tankar och känslor inför att gå till skolan – kväll, morgon, på vägen till skolan
- Eventuellt - Hembesök med observation

Malin Gren Landell www.grenlandelliskolan.se

FAKTORER SOM STÖDJER NÄRVARO

Faktorer som får eleven att gå hemifrån
t.ex. utsövd, positiv bild av skolan

Faktorer som får eleven att komma till skolan/lektion
t.ex. trygghet, studiero, kamrater

FAKTORER SOM UTMANAR NÄRVARO

Faktorer som får eleven att gå hem/stanna hemma
t.ex. ta hand om föräldrar/syskon, spela dator,
oro för att misslyckas, oro för att komma tillbaka

Faktorer som får eleven att gå från skolan/lektion
t.ex. mobbning, bristande anpassning till
funktionsnedsättning, vara ensam

Frågeformulär

- **School Refusal Assessment Scale (SRAS)** – 24 frågor på funktionen i skolfrånvaron
- **School Refusal Evaluation Scale for adolescents (SCREEN)** – 18 frågor på School avoidance, Interpersonal discomfort, Transitional difficulties, Anxious anticipation
- **Inventory of School Attendance Problems (ISAP)** – 48 frågor som bl.a. mäter svårighetsgrad och hur stora konsekvenser frånvaron ger
- **School Non-Attendance Checklist (SNACK)** – mäter skolvägran, skolk, skolexkludering och föräldrastödd frånvaro. Frågor på skola, elev, föräldrar, familj och övrigt. Finns i en version för föräldrar och en för elev.

Malin Gren Landell www.grenlandelliskolan.se

ANALYS

Malin Gren Landell www.grenlandelliskolan.se

Analys av utredningsmaterialet

- Ingen utredning utan analys – dvs utredningen ska inte vara en uppräkningslista av t.ex. när eleven fick åtgärdsprogram, hur stor frånvaron har varit etc

Svara på frågan:
Förstår vi frånvaron bättre nu?

www.grenlandelliskolan.se

ÅTERGIVNING

Malin Gren Landell www.grenlandelliskolan.se

Skapa relation och grund för insatser

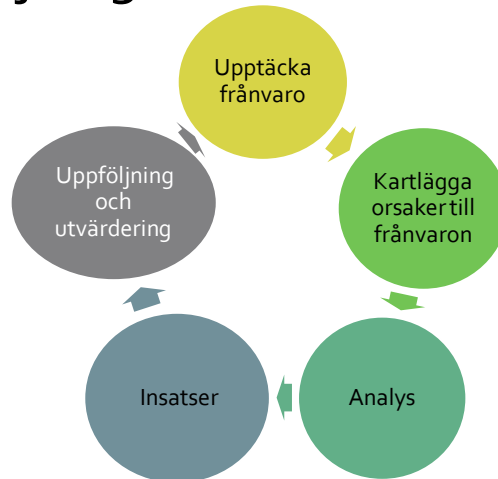
- Syfte: få en gemensam bild och förståelse av frånvaron för att underlätta gemensamt arbete för ökad närvaro och en förbättrad skolsituation för eleven
- Ge tillbaka till elev och VH – så få medverkande som möjligt från skolan och inga externa aktörer
- Möjlighet för elev och VH att ställa frågor och korrigera
- Koppla ihop resultaten med närvaroplan – planering av insatser
- Skriftlig återgivning?

Malin Gren Landell www.grenlandelliskolan.se

DÄREFTER...

Kontinuerlig uppföljning och utvärdering

- Kunskapsutveckling
- Närvarostatus
- Mående
- Elevkompetens
- Familjesituation
-

Systematiskt lärande från utvärderingen inför framtida ärenden

Slutligen,
den gröna nivån –
främja närvaro

A. Elevers upplevelse av trygghet och delaktighet

- trygghet och goda kamratrelationer
- tillhörighet, delaktighet och engagemang

B. Goda lärmiljöer

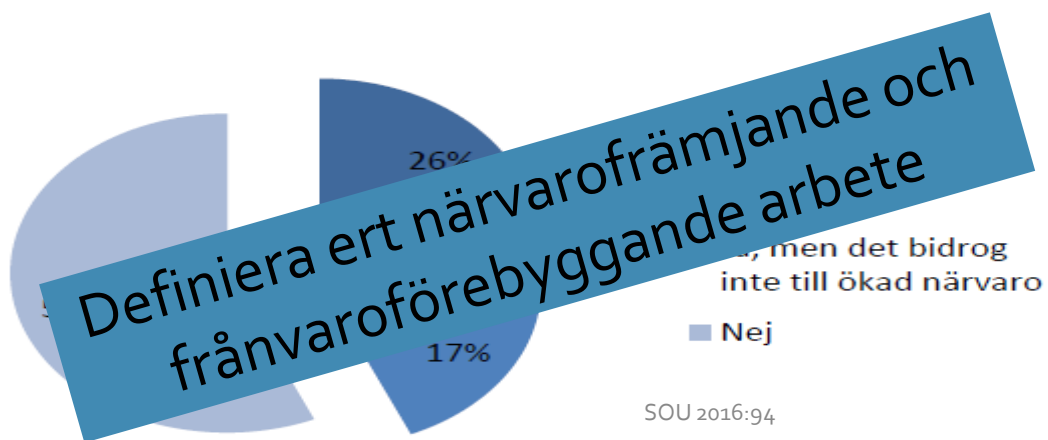
- undervisningskvalitet och gott ledarskap i klassrummet
- positiva förväntningar på eleverna
- goda relationer elev-lärare

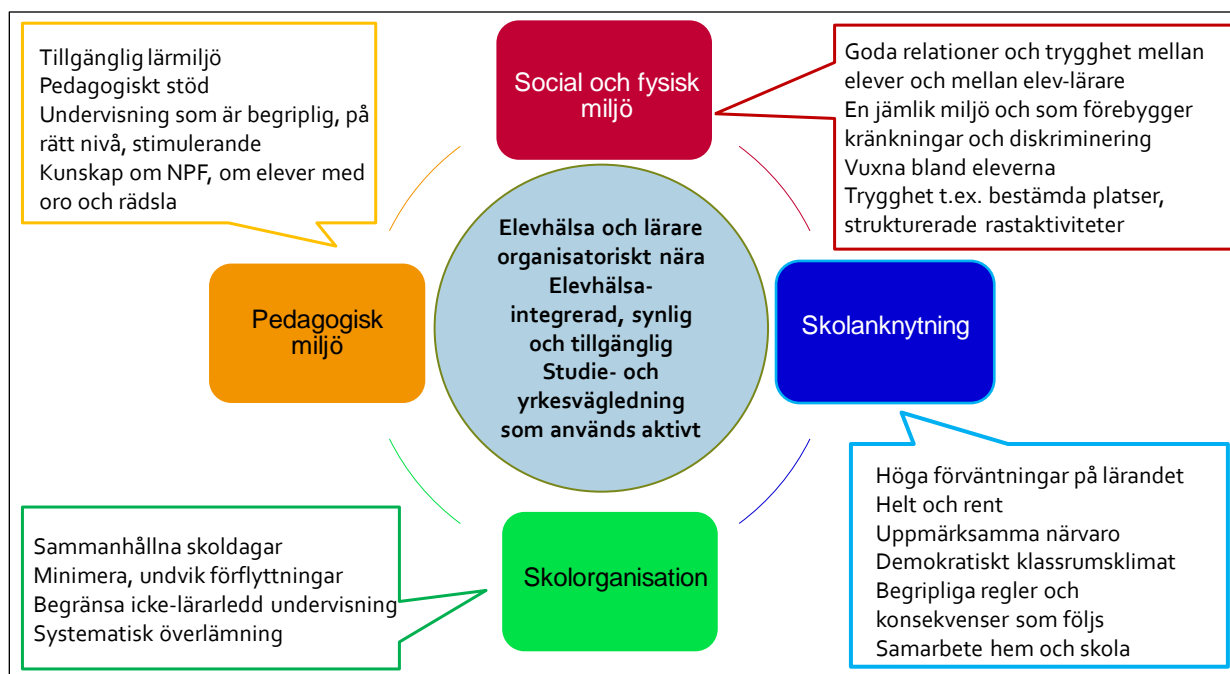
C. Organisatorisk medvetenhet

- helhetsperspektiv och systematik i arbetet med skolnärvaro
- en god skolkultur
- förebyggande och proaktivt elevhälsoarbete
- trygga övergångar
- dialog och samverkan inom och utom skolorganisationen

Forskningsöversikt [lfous \(2019\)](#)

Har elevhälsan på skolan haft något hälsofrämjande arbete som bidragit till ökad närvaro?

Stöd för ett gott närvaroarbete

- ✓ Samsyn om vikten av närvaro
- ✓ Engagemang för elevers närvaro hos föräldrar, elever, all skolpersonal, huvudmannen och aktörer utanför skolan
- ✓ Samverkan mellan skola, socialtjänst och hälso- och sjukvård
- ✓ Aktiv användning av data på frånvaro och närvaro
- ✓ En organisation som aktivt stödjer tidig upptäckt
- ✓ Eleverna görs delaktiga i frågor som rör dem i skolan

